

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/25-12/32
URBROJ: 50301-04/12-25-11
Zagreb, 30. listopada 2025.

Hs**NP*021-03/25-09/35*50-25-4**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA	
65- HRVATSKI SABOR	
ZAGREB	
Prijema	30-10-2025
021-03/25-09/35 65	
Urednik	50-25-4

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2024. godinu – mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/25-09/35, URBROJ: 65-25-3, od 7. travnja 2025.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za djecu za 2024. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2024. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za djecu, aktom od 28. ožujka 2025., ukazuje na sljedeće:

U okviru poglavlja 2. „Praćenje pojedinačnih povreda prava djece“, područja 2.1. „Osobna prava“, dijela 2.1.1. „Statusna prava“, podnaslova „Statusna prava djece stranaca“, pravobraniteljica navodi kako se Zakonom o strancima, ni predloženim izmjenama i dopunama Zakona o strancima, ne osigurava mogućnost da djeca automatizmom slijede boravišni status svojih roditelja, pa se primjerice djetetu čiji je roditelj državljanin treće zemlje na dugotrajnom boravištu, odnosno stalnom boravku, pravo na privremeni boravak priznaje u trajanju do godine dana (str. 16). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Direktivom 2003/109/EZ o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravkom, kao uvjet za odobrenje propisan boravak u Republici Hrvatskoj neprekidno pet godina te integracijski uvjet poznavanja hrvatskog jezika i latiničnog pisma. Spomenutom Direktivom nije propisana mogućnost da dijete slijedi pravni status roditelja, već i ono mora ispuniti uvjet od pet godina boravka u Republici Hrvatskoj, slijedom čega ovaj navod nije moguće implementirati u nacionalno zakonodavstvo. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je spomenutim Zakonom o strancima („Narodne novine“, br. 133/20., 114/22., 151/22. i

40/25.), uređen i isključivo nacionalni status trajnije naravi „stalni boravak“ te je posebno uređeno pitanje stjecanja stalnog boravka za malodobnu djecu. Tako je omogućeno stjecanje stalnog boravka djeteta kojem u trenutku rođenja jedan od roditelja ima stalni ili dugotrajni boravak. Ako u trenutku rođenja djeteta jedan od roditelja nema stalni boravak, omogućeno je stjecanje stalnog boravka djeteta nakon što je tri godine imalo odobren privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji, a jedan od roditelja ima stalni ili dugotrajni boravak. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako je izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2025. godine dodan i roditelj koji ima hrvatsko državljanstvo, ako iz nekog razloga dijete nije steklo hrvatsko državljanstvo kada i roditelj.

Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je spomenutim izmjenama i dopunama Zakona o strancima, omogućeno odobrenje privremenog boravka u svrhu spajanja obitelji s državljaninom treće zemlje na dugotrajnom ili stalnom boravku na rok važenja do dvije godine, a do izmjena i dopuna Zakona rok je bio do godinu dana.

U dijelu 2.1.3. „Pravo na život uz roditelje i roditeljsku skrb“, u dijelu u kojem se govori o reformi sustava socijalne skrbi te potrebi novih zapošljavanja, pravobraniteljica ističe kako su reformske mjere trebale primarno uključivati povećanje upisnih kvota preddiplomskih studija socijalnog rada i drugih pomagačkih struka, a tek potom širenje lepeze usluga (str. 24). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako sukladno članku 19. stavku 3. točki 9. i članku 26. stavku 3. točki 6. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti („Narodne novine“, broj 119/22.), upisne kvote određuje fakultetsko/akademsko vijeće, odnosno vijeće veleučilišta te su za provođenje predmetne reformske mjere nadležna visoka učilišta.

Nadalje, pravobraniteljica u okviru točke 2.1.3.1. „Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi“ ističe mišljenje o nedostatku smještajnih kapaciteta u ustanovama i udomiteljskim obiteljima te navodi podatak Hrvatskog zavoda za socijalni rad, kako je na dan 31. prosinca 2024. bilo 250 slobodnih mjesta u udomiteljskim obiteljima (str. 35). U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je broj dostupnih slobodnih mjesta u udomiteljskim obiteljima na dan 31. prosinca 2024. potrebno pažljivije analizirati kako bi se u potpunosti razumjeli kapaciteti sustava udomiteljstva i njegove stvarne mogućnosti te s tim u vezi valja uzeti u obzir sljedeće čimbenike:

- da su u ukupni broj slobodnih mjesta uračunata i mjesta u srodničkim udomiteljskim obiteljima za koje postoje specifična pravila i namijenjena su isključivo srodnicima udomitelja
- da je važno voditi računa o smještajima u udomiteljsku obitelj koji su u postupku, to bi značilo da su neka od tih 250 mjesta već predviđena za djecu koja su u procesu smještaja, pa iz navedenoga razloga stvarni broj slobodnih mjesta može biti značajno manji
- da je potrebno imati u vidu i postupke radi oduzimanja dozvole određenom broju udomiteljskih obitelji što dodatno smanjuje stvarne kapacitete sustava
- dobno ograničenje udomitelja prema kojem udomitelji stariji od 65 godina ne mogu primati nove korisnike direktno utječe na broj dostupnih mjesta
- da se udomitelji suočavaju s različitim situacijama kada zbog osobnih i drugih razloga (rođenje djeteta, bolest ili smrt člana obitelji) nisu u mogućnosti primati nove korisnike što svakako utječe na dostupnost smještajnih kapaciteta.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske želi dodatno istaknuti kako broj slobodnih mjesta u udomiteljskim obiteljima na dan 31. prosinca 2024. (250 mjesta) treba biti sagledan u širem kontekstu, uzimajući u obzir gore navedene čimbenike koji ograničavaju stvarnu dostupnost tih kapaciteta i koje je potrebno kontinuirano pratiti kako bi se osigurala učinkovitost i pravovremenost u pružanju skrbi djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kontinuirano poduzima sve potrebe aktivnosti u cilju širenja kapaciteta za uslugu smještaja organiziranog stanovanja za djecu. Tako je širenje kapaciteta za navedene usluge za djecu nastavljeno i u 2024. godini te su prošireni kapaciteti za 76 novih korisnika i to za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi u Centru za pružanje usluga u zajednici Zagreb u objektu na Jarunu kapaciteta 25 korisnika. Nadalje, prenamijenjen je novoobnovljeni centralni objekt kapaciteta 40 korisnika za uslugu smještaja za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi u Centru za pružanje usluga u zajednici Ivanec te su otvorene dvije stambene jedinice za provođenje usluge organiziranog stanovanja u Centru za pružanje usluga u zajednici Klasje Osijek i Centru za pružanje usluga u zajednici Vladimir Nazor, Karlovac ukupnog kapaciteta 11 korisnika. Tijekom 2024. godine provodile su se i aktivnosti uređenja stambenih zajednica za djecu u Centru za pružanje usluga u zajednici Izvor Selce i Centru za pružanje usluga u zajednici Zadar, a navedeni prostori stavljeni su u funkciju tijekom 2025. godine. Pored navedenoga, u 2024. godini bile su provedene aktivnosti osiguravanja dodatnih smještajnih kapaciteta za djecu za novih 60 korisnika na području Bjelovarsko-bilogorske, Splitsko-dalmatinske i Koprivničko-križevačke županije.

U okviru točke 2.1.3.2. „Uzdržavanje“, u podnaslovu „Prijedlozi za poboljšanja“, pravobraniteljica, među ostalim, navodi potrebu dopune propisa kako bi se sankcioniralo svako nemarno postupanje roditelja neplatiše, neovisno o postojanju ovršne isprave te kako bi se dio sredstava ostvarenih radom zatvorenika uplaćivao za uzdržavanje djece (str. 41). U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je prema važećem zakonodavnom rješenju, za ostvarenje bića ovoga kaznenog djela, nužno postojanje ovršne isprave, odnosno pravomoćne odluke koja predstavlja valjani naslov za ovrhu, a kojom se definiraju obveze obveznika uzdržavanja (način uzdržavanja, visina i rokovi uzdržavanja). Počinitelj ovoga kaznenog djela je osoba koja je po zakonu dužna uzdržavati drugu, a o čemu je donesena ovršna isprava. Stoga krug mogućih počinitelja nije ograničen samo na roditelje ili posvojitelje djeteta, već to može biti i druga osoba koja je na uzdržavanje obvezna ovršnom ispravom. Vlada Republike Hrvatske naglašava da je ovršnost isprave kojom je utvrđena obveza uzdržavanja odlučna činjenica budući da kazneno djelo povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 172. stavaka 1. i 2. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - ispravak, 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 114/22., 114/23. i 36/24., u daljnjem tekstu: Kazneni zakon), čini onaj tko ne uzdržava dijete koje je po zakonu dužan uzdržavati i to na način, u visini i u rokovima određenim ovršnom ispravom. Tek kada isprava postane ovršna, onaj tko ne postupa po njoj ostvaruje obilježje kaznenog djela povrede dužnosti uzdržavanja. Sve do datuma ovršnosti ista potpada pod građansko-pravnu sferu, odnosno građansko-pravnu obvezu uzdržavanja. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako bi brisanje ovršne isprave iz bića kaznenog djela povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 172. Kaznenog zakona, rezultiralo činjenicom da samo kršenje zakonske obveze uzdržavanja, prerasta u kazneno djelo. Ovakvim rješenjem, u pitanje bi se dovelo i načelo određenosti pravne norme jer bi kazneni sud morao u svakom pojedinom slučaju utvrđivati u čemu se sastoji povreda dužnosti uzdržavanja,

a da pritom nema ovršnu ispravu u kojoj su određeni način, visina i rokovi uzdržavanja. Isto tako, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je prilikom procjene potrebe izmjena i dopuna Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, br. 14/21. i 155/23.), prethodno potrebno provesti analizu postojećeg stanja te utvrditi koja su moguća normativna i nenormativna rješenja za postizanje navedenog ishoda, odnosno da se dio sredstava ostvarenih radom zatvorenika uplaćuje za uzdržavanje djece. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako je temeljem Zakona o izvršavanju kazne zatvora, donesen novi Pravilnik o radu i raspolaganju novcem zatvorenika („Narodne novine“, broj 67/22.), koji u članku 33. stavku 1. upravo omogućuje da najbolji interes djeteta ima prednost. Naime, novčana sredstva ostvarena radom zatvorenika, temeljem propisa kojim se uređuje ovrha, mogu se izvršiti samo po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzrokovane kaznenim djelom. Financijska sredstva ostvarena radom zatvorenika koriste se samo za pokriće stvarnih troškova, odnosno za isplatu naknada za rad i nagrada zatvorenicima te ostalih izdataka nastalih obavljanjem rada. Jedino se ostatak prihoda nakon podmirenja predmetnih izdataka koristi za poboljšanje uvjeta života i rada zatvorenika, te podmirivanja ostalih izdataka kaznenih tijela. Odredba članka 14. stavka 2. spomenutog Zakona o izvršavanju kazne zatvora propisuje da kaznionica, odnosno zatvor potiče i pomaže zatvoreniku u otklanjanju štete nanesene kaznenim djelom te u pomoći i pomirenju sa žrtvama kaznenog djela.

Osim toga, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost na okolnost da rad zatvorenika nije obavezan, no predstavlja sastavni dio pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora i ocjenjuje se, a zatvorenici se potiču na rad radi razvijanja osjećaja odgovornosti te stjecanja znanja i vještina koje doprinose njihovom osposobljavanju za funkcionalan život na slobodi. Isto tako, kroz redovita savjetovanja zatvorenika te kroz provođenje posebnih i edukativno-razvojnih programa djeluje se na smanjivanje rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela, kao i na unaprjeđenje kvalitete života zatvorenika te njihovog bližeg i daljeg okruženja, kroz razvoj specifičnih znanja i vještina u određenom području. U zatvorima i kaznionicama se, primjerice, provodi posebni program usmjeren na razvoj roditeljskih kompetencija pod nazivom „Roditeljstvo“ (ranijeg naziva „Zatvorenik kao roditelj“), u koji se uključuje zatvorenike koji su roditelji, među kojima su i oni koji krše svoju zakonsku obvezu uzdržavanja djeteta. Sve navedeno ukazuje kako su postojećim zakonskim okvirom i opisanim aktivnostima vezanim uz pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora već poduzete aktivnosti i mjere za ostvarenje predloženog ishoda.

U dijelu 2.1.4. „Pravo na zaštitu od nasilja i zanemarivanja“, točki 2.1.4.3. „Nasilje u drugim ustanovama i ostalo nasilje“, u okviru podnaslova „Prijedlozi za poboljšanja“, pravobraniteljica ističe prijedlog osiguravanja dovoljnog broja različitih stručnih suradnika u stručnoj službi u svakoj školi; ujednačavanja kvalitete preventivnih programa u školama, kao i postupanja škola kod pojave nasilja te izjednačavanja kriterija procjene tijela nadzora u slučajevima nasilja (str. 58). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih aktivno vodi brigu o mentalnom zdravlju i potrebama učenika svih škola u Republici Hrvatskoj te kontinuirano odobrava zapošljavanje stručnih suradnika različitih profila u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama, a sukladno potrebama samih škola i važećim propisima. U 2024. godini izdane su suglasnosti za zapošljavanje 115 stručnih suradnika (pedagoga, psihologa i knjižničara) za potrebe zapošljavanja u stručnim službama osnovnih škola te 57 stručnih suradnika (pedagoga, psihologa i knjižničara) za potrebe zapošljavanja u stručnim službama srednjih škola. Vlada

Republike Hrvatske naglašava kako je, u skladu s Nacionalnim akcijskim planom za provedbu preporuka Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu i aktivnostima vezanim uz razvijanje sveobuhvatnog i integriranog sustava socijalnih usluga (univerzalnih, selektivnih i indiciranih) u zajednici, 2024. godine donesen novi Protokol o postupanju u slučajevima nasilja među djecom i mladima s ciljem unaprjeđenja međuresorne suradnje i unosa promjena vezanih uz dodatno uključivanje nadležnih tijela. Sastavni dio novog Protokola je Obrazac o prijavi nasilja među djecom i mladima koji ima za cilj potaknuti sva nadležna tijela na prijavljivanje svih opisanih oblika nasilja među djecom i mladima uključujući i elektroničko nasilje s ciljem unaprjeđivanja međuresorne suradnje i učinkovitijeg protoka informacija.

U okviru područja 2.3. „Obrazovna prava“, dijela 2.3.1. „Predškolski odgoj i obrazovanje“ pravobraniteljica ističe kako je obuhvat djece u vrtićima, odnosno programima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj među najnižima u Europskoj uniji te su primjetne značajne regionalne razlike u obuhvaćenosti djece u smislu da djetetova mogućnost korištenja prednosti upisa u sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja uvelike ovisi o mjestu prebivališta (str. 63). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je broj djece upisane u ustanove koje provode cjelodnevne (i/ili poludnevne) programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u pedagoškoj godini 2023./2024. iznosio 147.037. U pedagoškoj godini 2022./2023. broj djece iznosio je 140.954, u pedagoškoj godini 2021./2022. iznosio je 135.566 djece. Nadalje, u pedagoškoj godini 2021./2022. broj djece iznosio je 130.883, dok je u pedagoškoj godini 2020./2021. iznosio 127.824 djece iz čega je razvidan trend povećanja pohađanja ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u posljednjih nekoliko godina. Dodatno, ističe se kako je Nacionalnim akcijskim planom za provedbu preporuka Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu, u sklopu mjera koje će se provoditi do 2030. godine, planirano više aktivnosti usmjerenih postupnom povećanju obuhvata djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, uključujući stvaranje preduvjeta za duže trajanje predškole do ulaganja u razvoj infrastrukture dječjih vrtića. Tijekom 2024. godine provodile su se aktivnosti vezane uz ulaganje u razvoj infrastrukture i opremanje u vidu izgradnje novih, rekonstrukcije i dogradnje postojećih dječjih vrtića, kao i aktivnosti vezane uz adresiranje „skrivenih“ troškova redovitog pohađanja dječjih vrtića te razvijanje dodatnih mehanizama potpore i financiranja pristupa ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Navedene aktivnosti provode se u sklopu TSI projekta, komponente za Hrvatsku pod nazivom „Hrvatska – Jačanje okvira za provedbu, praćenje i evaluaciju Nacionalnog akcijskog plana za provedbu Preporuka Vijeća EU o uspostavi europskog Jamstva za djecu“.

Vezano uz navode pravobraniteljice o dostupnosti dječjih vrtića te kriterije upisa djece u vrtić (str. 63 – 64), Vlada Republike Hrvatske ističe da je člankom 20. stavkom 1. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, br. 10/97., 107/07., 94/13., 98/19., 57/22. i 101/23.) definirano da svako dijete rane i predškolske dobi ima pravo upisa u dječji vrtić ili školsku ustanovu u kojoj se izvodi rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Ujedno, stavcima 3. i 4. istoga članka Zakona definirane su prednosti pri upisu, a to su: prednost pri upisu u dječji vrtić kojemu je osnivač jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave za iduću pedagošku godinu imaju djeca koja do 1. travnja tekuće godine navršše četiri godine života, a ako dječji vrtić kojem je osnivač jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave ne može upisati svu prijavljenu djecu, nakon upisa djece koja do 1. travnja tekuće godine navršše četiri godine života, djeca se upisuju tako da prednost pri upisu imaju djeca roditelja invalida

Domovinskog rata, djeca iz obitelji s troje ili više djece, djeca oba zaposlena roditelja, djeca s teškoćama u razvoju i kroničnim bolestima koja imaju nalaz i mišljenje nadležnog tijela iz sustava socijalne skrbi ili potvrdu izabranog pedijatra ili obiteljskog liječnika da je razmjer teškoća u razvoju ili kronične bolesti okvirno u skladu s listom oštećenja funkcionalnih sposobnosti sukladno propisu kojim se uređuje metodologija vještačenja, djeca samohranih roditelja, djeca jednoroditeljskih obitelji, djeca osoba s invaliditetom upisanih u Hrvatski registar osoba s invaliditetom, djeca koja su ostvarila pravo na socijalnu uslugu smještaja u udomiteljskim obiteljima, djeca koja imaju prebivalište ili boravište na području dječjeg vrtića te djeca roditelja koji primaju doplatak za djecu ili roditelja korisnika zajamčene minimalne naknade. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako način ostvarivanja prednosti pri upisu utvrđuje osnivač dječjeg vrtića, ali da isti ne može biti neusklađen sa zakonskim propisima te, slijedom navedenoga, geografske razlike u kriterijima za upis čine iznimku, a ne pravilo. Pored navedenoga, Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ne spominje prebivalište roditelja, već propisuje da prednost pri upisu u dječji vrtić imaju djeca koja imaju prebivalište ili boravište na području dječjeg vrtića. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava da financiranje ustanova koje provode rani i predškolski odgoj i obrazovanje proizlazi iz decentraliziranih sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske, ali i da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih kontinuirano izdvaja dodatna sredstva za njegovu provedbu. Nadalje, ističe se da je Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021. - 2026., Republika Hrvatska osigurala 223,69 milijuna eura za infrastrukturna ulaganja u rekonstrukciju i izgradnju dječjih vrtića s ciljem otvaranja novih 22.116 upisnih mjesta.

U dijelu 2.3.2. „Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje“, podnaslov „Dostupnost odgoja i obrazovanja“, pravobraniteljica ističe da su se odgojno-obrazovni djelatnici žalili na dugotrajno čekanje rješenja o dopunskoj nastavi hrvatskog jezika za učenike strance te smatra potrebnim odrediti kontakt osobu ili više njih unutar nadležnog ministarstva koji će pružati podršku i ubrzati donošenje rješenja kako administrativna procedura ne bi spriječila ostvarenje djetetovog prava na odgoj i obrazovanje (str. 70). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske naglašava da se odobravanje pripreme i dopunske nastave hrvatskog jezika odvija prioritarno i bez odgode. Pripremna i dopunska nastava hrvatskog jezika provodi se sukladno članku 43. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 87/08., 86/09., 92/10., 105/10. - ispravak, 90/11., 16/12., 86/12., 94/13., 152/14., 7/17., 68/18., 98/19., 151/22. i 156/23.) te Pravilniku o provođenju pripreme i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik i nastave materinskoga jezika i kulture države podrijetla učenika, („Narodne novine“, broj 15/13.). Školske ustanove postupaju u skladu s propisima za sve učenike koji započinju ili nastavljaju školovanje u Republici Hrvatskoj, a ne znaju hrvatski jezik. Stručno povjerenstvo škole donosi mišljenje o potrebi uključivanja učenika u pripremnu/dopunsku nastavu te škola upućuje zahtjev za uključivanje određenog učenika u pripremnu/dopunsku nastavu upravnom odjelu u županiji nadležnom za poslove obrazovanja, odnosno Gradskom uredu za obrazovanje, sport i mlade. Na temelju ovoga zahtjeva Stručno povjerenstvo upravnog odjela nadležnog za poslove obrazovanja odnosno Gradski ured za kulturu i šport Grada Zagreba donosi odluku o uključivanju učenika u pripremnu/dopunsku nastavu i određuje u kojoj će se školi pripremna nastava realizirati te navedenu odluku dostavlja školi. Nakon dobivanja odluke, škola se zahtjevom za pripremnu/dopunsku nastavu obraća nadležnom Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih kojim traži suglasnost za svakog pojedinog učenika, a ono prioritarno izdaje suglasnosti za pripremnu i dopunsku nastavu. Nadalje, na temelju uvida u dostavljenu dokumentaciju i opravdanosti zahtjeva škole,

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih daje prethodnu suglasnost za provođenje pripreme nastave učenja hrvatskoga jezika (do isteka 70 sati). Ako učenik nakon provedene pripreme nastave nije zadovoljio minimalne uvjete za uključivanje u redoviti sustav obrazovanja po prethodnoj navedenoj proceduri, traži se suglasnost za ponavljanje pripreme nastave ili suglasnost za odobravanje dopunske nastave. Vlada Republike Hrvatske posebno ističe da se posljednjih godina znatno povećao broj zahtjeva za učenike kojima se odobrava priprema/dopunska nastava zbog povratka hrvatskih državljana u domovinu, kao i sve većeg broja zapošljavanja stranaca u Republici Hrvatskoj (Nepalci, Kinezi, Filipinci, Makedonci, Indijci). U odnosu na pripremu i dopunsku nastavu za raseljene učenike iz Ukrajine, ističe se kako se ista provodi sukladno Odluci o provođenju pripreme nastave za raseljene učenike iz Ukrajine (KLASA: 602-02/22-07/00669, URBROJ: 533-05-22-0001, od 1. travnja 2022.). Temeljem ove Odluke, učenik se uključuje u pripremu nastavu danom dostavljanja podataka Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih o uključenosti učenika iz Ukrajine u sustav odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj, na e-adresu: nacionalne-manjine@mzo.hr te nije potrebna odluka upravnog odjela niti suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih. Dodatno, ističe se kako Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih u okviru svoje nadležnosti provodi sve raspoložive aktivnosti kako bi sva djeca koja nedovoljno poznaju hrvatski jezik bila što učinkovitije integrirana u odgojno-obrazovni sustav te se osjećala prihvaćena i dobrodošla u novo okruženje.

U odnosu na navode pravobraniteljice o zaprimanju pritužbi, među ostalim, na negativne učinke Eksperimentalnog programa Osnovna škola kao cjelodnevna škola na učenike (str. 71), Vlada Republike Hrvatske naglašava kako Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih kontinuirano sudjeluje u terenskim obilascima škola u kojima se provodi Eksperimentalni program „Osnovna škola kao cjelodnevna škola: Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“ (u daljnjem tekstu: Eksperimentalni program), kao i u fokus grupama učitelja i roditelja učenika koji pohađaju škole uključene u Eksperimentalni program. Sve uočene eventualne teškoće u provedbi Eksperimentalnog programa nastoje se otkloniti u najkraćem mogućem roku. Za provođenje ovoga programa osigurana su značajna sredstva za infrastrukturna ulaganja u škole, dodatna radna mjesta, dodatke na plaću zaposlenicima škola uključenih u Eksperimentalni program, za udžbenike, radne materijale, prehranu i ostalo potrebno za učinkovito funkcioniranje škola na dobrobit i kvalitetnije obrazovanje učenika. Programe stručnog osposobljavanja učitelja i stručnih suradnika zaposlenih u školama uključenima u Eksperimentalni program provodi Agencija za odgoj i obrazovanje, a Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih je na raspolaganju školama za svaku vrstu potpore. Vlada Republike Hrvatske napominje da je, u sklopu Eksperimentalnog programa, tijekom školske godine 2023./2024. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u 62 osnovne škole proveo opsežnu evaluaciju ključnih indikatora učinaka programa na učenike. U evaluaciji je sudjelovalo više od 12.500 učenika, roditelja i učitelja iz eksperimentalnih i kontrolnih škola. Na temelju rezultata evaluacije, utvrđeni su pozitivni učinci cjelodnevnih škola na učenike koji obuhvaćaju:

- *unaprjeđenje prehrambenih navika i tjelesne aktivnosti* - učenici eksperimentalnih škola statistički značajno češće konzumiraju kuhane obroke i povrće, a rjeđe brzu prehranu u usporedbi s vršnjacima iz kontrolnih škola, također u većoj mjeri sudjeluju u tjelesnim aktivnostima u okviru školskog programa, posebno u četvrtom razredu
- *smanjenje potrebe za dodatnom podrškom u učenju izvan škole* - učenici uključenih škola u većoj mjeri ostvaruju obrazovne ishode tijekom nastavnog vremena uz podršku učitelja,

posljedično, u manjoj mjeri koriste pomoć obitelji i plaćene instrukcije, osobito u završnim razredima osnovne škole

- *poticajnije školsko ozračje* - učitelji eksperimentalnih škola izvještavaju o pozitivnijem školskom ozračju u odnosu na kolege iz kontrolnih škola, to uključuje bolju organizaciju rada, učinkovitiju suradnju te dosljedniju primjenu pravila
- *dostupniji i kvalitetniji izvannastavni i izvanškolski sadržaji* - učitelji ocjenjuju kako učenici eksperimentalnih škola pokazuju veće zadovoljstvo brojem i dostupnošću izvannastavnih i izvanškolskih programa (B1 i B2), koji pridonose razvoju dodatnih znanja i vještina
- *stabilnija organizacija dnevnih obveza učenika* - podaci ukazuju na umjereno uspješnu organizaciju slobodnog vremena kod učenika eksperimentalnih škola, uz nešto više razine samostalnosti u izvršavanju školskih obveza
- *očuvanje osjećaja pripadnosti i sigurnosti* - učenici izražavaju umjeren do visok osjećaj pripadnosti školi, uz opću procjenu da su oblici vršnjačkog nasilja rijetki ili rjeđi u odnosu na kontrolne škole. Navedeni pokazatelji potvrđuju stabilno i sigurno školsko okruženje.

Slijedom ovih evaluacijskih podataka, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako model cjelodnevne škole pozitivno doprinosi zdravlju, emocionalnoj stabilnosti, obrazovnim mogućnostima i općem razvoju učenika. Iako se razlike u postignućima na nacionalnim ispitima očekivano nisu pojavile tijekom prve godine provedbe, pozitivni trendovi u domeni svakodnevnog funkcioniranja učenika jasno ukazuju na potencijal modela za dugoročne obrazovne i socijalne koristi.

Nadalje, u okviru podnaslova „Sigurnosni, prostorni i organizacijski uvjeti u školama“ pravobraniteljica ističe i kako se u nacrtima pravilnika o dopunama Pravilnika o djelokrugu rada tajnika te administrativno-tehničkim i pomoćnim poslovima koji se obavljaju u osnovnoj školi i pravilnika o dopuni Pravilnika o djelokrugu rada tajnika te administrativno-tehničkim i pomoćnim poslovima koji se obavljaju u srednjoškolskoj ustanovi, predviđa novo radno mjesto operativnog djelatnika/ce za sigurnost i civilnu zaštitu čiji djelokrug rada predviđa i da komunicira na temeljima uljuđenosti i poštovanja, upozorava na neprihvatljivo ponašanje, sprječava sukobe među učenicima, daje informacije osobama koje ulaze u ustanovu (str. 72). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, 16. travnja 2025. donijelo Odluku o donošenju Programa obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije operativni djelatnik za sigurnost i civilnu zaštitu u odgojno-obrazovnim ustanovama/operativna djelatnica za sigurnost i civilnu zaštitu u odgojno-obrazovnim ustanovama („Narodne novine“, broj 70/25.). Sastavni dio Odluke je Program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije operativni djelatnik za sigurnost i civilnu zaštitu u odgojno-obrazovnim ustanovama/operativna djelatnica za sigurnost i civilnu zaštitu u odgojno-obrazovnim ustanovama. Vlada Republike Hrvatske ističe da je, 18. travnja 2025., objavljen Pravilnik o dopunama Pravilnika o djelokrugu rada tajnika te administrativno-tehničkim i pomoćnim poslovima koji se obavljaju u osnovnoj školi („Narodne novine“, broj 71/25.), na temelju kojeg će se, a sukladno potrebama i zahtjevima škola, izdavati suglasnosti za zapošljavanje operativnih djelatnika, s ciljem podizanja razine sigurnosti boravka u školskim ustanovama te otklanjanja neželjenih sigurnosnih ugroza. Nadalje napominje se da će pored navedenoga, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih i dalje, temeljem zahtjeva škola, sukladno važećim propisima i opravdanosti zahtjeva, odobravati zapošljavanje ostalih djelatnika na administrativno-tehničkim i pomoćnim poslovima koji se obavljaju u školskim ustanovama.

U okviru podnaslova „Kadrovski uvjeti, programi i sadržaji u osnovnim školama“, pravobraniteljica ističe i navode o obraćanju škola zbog neodgovarajuće suradnje s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih i ignoriranja njihovih upita i molbi za savjet, pomoć i upute, a temeljem kojih je pravobraniteljica apelirala na to Ministarstvo (str. 79). U odnosu na ovaj navod, Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, putem svih telefonskih kontakata istaknutih na službenoj mrežnoj stranici, svakim radnim danom, dostupno svim školskim ustanovama za sve upite i pozive. Isto tako, svim roditeljima i školama, za sve upite dostupne su i e-adrese odgojio obrazovanje@mzom.hr i pisarnica@mzom.hr putem kojih se redovito, i u najkraćem mogućem roku, odgovara i upućuje sve dionike sustava koji se obrate Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih.

Nadalje, u okviru podnaslova „Prijedlozi za poboljšanja - Osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje“, pravobraniteljica navodi kako je potrebno provjeravati osuđivanost svih djelatnika odgojno-obrazovnih ustanova prilikom zapošljavanja i mentora kod poslodavca te periodično provoditi takve provjere (str. 84). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da sve školske ustanove natječajem za zasnivanje radnog odnosa u školskim ustanovama definiraju obvezu dostave uvjerenja da se protiv osobe ne vodi kazneni postupak. Zakonom o strukovnom obrazovanju („Narodne novine“, br. 30/09., 25/18. i 69/22.), člankom 26.a stavkom 5. propisano je da mentor i osoba koja zamjenjuje mentora kod poslodavca ne može biti osoba koja je pravomoćno osuđena za kazneno djelo protiv života i tijela iz članaka 111., 112., 116., 118., 119., 120. i 122., kazneno djelo protiv osobne slobode iz članaka 138. i 140., neko od kaznenih djela protiv spolne slobode i kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kazneno djelo protiv braka, obitelji i djece iz članka 179. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. – ispravak, 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 114/22., 114/23. i 36/24.), kazneno djelo protiv života i tijela iz članaka 91., 99. i 103. te kazneno djelo protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa iz članaka 188., 189., 190., 191., 192., 193., 194., 195., 196. i 197. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.). Vlada Republike Hrvatske napominje da svaka škola ima Pravilnik o radu kojim je propisano da radni odnos u školi ne može zasnovati osoba koja je pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela navedenih u članku 106. stavcima 1. i 2. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Radni odnos u školi ne može zasnovati ni osoba protiv koje se vodi kazneni postupak za neko od kaznenih djela iz članka 106. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Nepostojanje zapreka za zasnivanje radnog odnosa u školi dokazuje se uvjerenjem Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije da se osoba ne nalazi u evidenciji pravomoćno osuđenih osoba, a to uvjerenje ravnatelj škole pribavlja po službenoj dužnosti. Nepostojanje zapreka dokazuje se uvjerenjem nadležnog suda da se protiv osobe ne vodi kazneni postupak.

Nadalje, u odnosu na prijedlog za poboljšanje prema kojem je potrebno na početku pedagoške/školske godine upoznati roditelje s pravima i obvezama, internim aktima ustanove, protokolima postupanja, mogućnostima njihovog sudjelovanja i suradnje te procedurom obraćanja u slučaju upita i/ili pritužbi (str. 84), Vlada Republike Hrvatske ističe da školske ustanove svake školske godine na prvim roditeljskim sastancima upoznaju roditelje s pravima i obvezama, internim aktima ustanove, protokolima postupanja, mogućnostima njihovog sudjelovanja i suradnje te o proceduri obraćanja u slučaju upita i/ili pritužbi.

Pravilnikom o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 112/10., 82/19., 43/20. i 100/21.), člankom 15. stavkom 1. propisano je da je razrednik dužan na prvome roditeljskome sastanku informirati roditelje o odredbama ovoga Pravilnika, a na prvome nastavnome satu učenike. Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera („Narodne novine, br. 94/15. i 3/17.), člankom 2. stavkom 2. propisano je da je na početku svake školske godine razrednik obavezan na satu razrednika izvijestiti učenike, a na roditeljskome sastanku roditelje/zakonske zastupnike učenika o odredbama spomenutoga Pravilnika. Također, napominje se da svaka školska ustanova ima Pravilnik o kućnom redu škole s čijim su odredbama razrednici dužni upoznati učenike i njihove roditelje, odnosno skrbnike na početku svake školske godine.

Ujedno, u svom Izvješću pravobraniteljica, na više mjesta, iznosi prijedloge vezane uz visokoškolsko obrazovanje, a koji uključuju uvođenje više sadržaja koji se odnose na komunikaciju i suradnju s roditeljima u programe učiteljskih i nastavničkih fakulteta te stručnih usavršavanja (str. 85), uključivanje više sadržaja za inkluzivno obrazovanje s ciljem kvalitetnije pripreme budućih odgojno-obrazovnih djelatnika za rad u inkluzivnom okruženju u kurikulumu učiteljskih i nastavničkih studija (str. 87) te unaprjeđenje temeljnog obrazovanja odgajatelja, učitelja i nastavnika o dječjim pravima te aspektu prava djece na zaštitu u prometu na učiteljskim fakultetima (str. 140). Slijedom ovih prijedloga, Vlada Republike Hrvatske želi ukazati kako sukladno članku 4. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, visoka učilišta samostalno utvrđuju obrazovne, znanstvene, umjetničke i stručne programe. Slijedom navedenoga, posebno uvažavajući autonomiju visokih učilišta, Vlada Republike Hrvatske ističe nadležnost visokih učilišta za provedbu predmetnih prijedloga za poboljšanje.

U okviru područja 2.4. „Zdravstvena prava“, a vezano uz navode pravobraniteljice koji se odnose na zaštitu mentalnog zdravlja djece i adolescenata, odnosno nedostatan broj liječnika pojedinih specijalizacija (str. 93 - 95), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Dopunom Nacionalnog plana specijalističkog usavršavanja zdravstvenih radnika za petogodišnje razdoblje (2020. - 2024.) broj novih specijalizacija za dječju i adolescentnu psihijatriju povećan za 26 specijalizacija. Navedeno predstavlja jednu od mjera u „Provedbenom programu razvoja dječje i adolescentne psihijatrije u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2023. - 2024.“ (mjera: Osiguranje dovoljnog broja doktora medicine specijalista dječje i adolescentne psihijatrije/užih specijalista dječje i adolescentne psihijatrije/specijalizanata za liječenje mentalnih poremećaja djece i mladih u bolnicama). Republika Hrvatska po podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo ima trenutačno 85 specijalista/specijalizanata iz dječje i adolescentne psihijatrije (od toga 23 specijalizanata), što je porast za 18 liječnika u djelatnosti dječje i adolescentne psihijatrije u posljednje dvije godine. Nadalje, u novoj Mreži javne zdravstvene službe („Narodne novine“, broj 49/24.) po prvi puta je prikazana djelatnost dječje i adolescentne psihijatrije odvojeno od psihijatrije (broj postelja u stacionaru i broj stolaca/postelja u dnevnoj bolnici) u bolničkim zdravstvenim ustanovama. Novom Mrežom javne zdravstvene službe predviđeno je ukupno 104 postelje za stacionarno liječenje u Republici Hrvatskoj u: Kliničkom bolničkom centru Zagreb, Kliničkom bolničkom centru Split, Kliničkom bolničkom centru Rijeka, Kliničkom bolničkom centru Osijek, Psihijatrijskoj bolnici za djecu i mladež Zagreb i Neuropsihijatrijskoj bolnici dr. Ivan Barbot Popovača, te 152 stolca/postelje dnevne bolnice u Kliničkom bolničkom centru Zagreb, Kliničkom bolničkom centru Split, Kliničkom bolničkom centru Rijeka, Kliničkom bolničkom centru Osijek, Klinici za dječje bolesti Zagreb, Psihijatrijskoj bolnici za

djecu i mladež Zagreb i Neuropsihijatrijskoj bolnici dr. Ivan Barbot Popovača, što je povećanje za 26 %. Dodatno su osigurane hitne psihijatrijske ambulante za prijem djece odvojeno od punoljetnih osoba u kliničkim bolničkim centrima Rijeka i Osijek. Nadalje, donesen je Pravilnik o dopunama Pravilnika o listi psihijatrijskih ustanova koje ispunjavaju uvjete za smještaj i liječenje djece odvojeno od punoljetnih osoba („Narodne novine“, broj 148/24.) kojim se u Pravilnik uvrstila Neuropsihijatrijska bolnica dr. Ivan Barbot Popovača za liječenje kronično oboljelih pacijenata dječje dobi uključujući i maloljetne pacijente koji su u neubrojivom stanju počinili kazneno djelo. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako nadležno Ministarstvo zdravstva kontinuirano i sustavno radi na unaprjeđenju razvoja dječje i adolescentne psihijatrije u bolničkim zdravstvenim ustanovama u cilju osiguravanja dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite u ovom području. Nadalje, dodatno se naglašava kako je Nacionalnim akcijskim planom za provedbu preporuka Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu, u sklopu mjera koje će se provoditi do 2030. godine, planirano više aktivnosti usmjerenih osiguranju podrške zaštiti mentalnog zdravlja djece uključujući izradu Akcijskog plana za zaštitu mentalnog zdravlja djece i mladih s naglaskom na djecu u riziku i prevenciju nasilja, povećanje kapaciteta ambulantnog liječenja i dostupnosti stručnjaka mentalnog zdravlja u zajednici, osnivanje psiholoških savjetovaštva pri domovima zdravlja, uspostavu mobilnih timova za mentalno zdravlje, edukacije zdravstvenih djelatnika i stručnjaka o integriranom pristupu i specifičnostima djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Tijekom 2024. godine započela je izrada Akcijskog plana za zaštitu mentalnog zdravlja djece i mladih, donesena je Mreža javne zdravstvene službe koja uključuje planirane postelje za dječju i adolescentnu psihijatriju te su provedeni Pilot probiri mentalnog zdravlja u školama (YP CORE upitnik) kojima je obuhvaćeno 43 – 45 % učenika 8. razreda osnovnih škola i 1. razreda srednjih škola.

U okviru područja 2.5. „Socijalna i ekonomska prava“, dijela 2.5.1. „Dječje siromaštvo“, podnaslova „Prijedlozi za poboljšanja“, pravobraniteljica iznosi određene preporuke za poboljšanja. Vezano uz prvu preporuku kojom se predlaže izvršavanje i dopunjavanje aktivnosti Nacionalnog akcijskog plana Europskog jamstva za djecu i drugih politika za smanjenje siromaštva (str. 100), Vlada Republike Hrvatske ističe da je u kolovozu 2024. podneseno prvo dvogodišnje izvješće o provedbi mjera Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuka Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu za 2022. i 2023. godinu, a 16. rujna 2024. izvješće je podneseno Europskoj komisiji. Ujedno, tijekom 2024. godine započeo je Projekt koji je dio višedržavne inicijative podržane od Instrumenta za tehničku potporu (TSI) te uključuje Češku, Portugal, Irsku i Hrvatsku i naglašava zajedničku predanost svih zemalja sudionica poboljšanju dobrobiti i poštivanju prava djece. Očekivani učinak ovoga projekta, koji traje do kraja 2026. godine je poboljšanje integriranog pristupa skrbi za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te učinkovito planiranje, koordinacija i praćenje provedbe svih mjera i aktivnosti planiranih Nacionalnim akcijskim planom za provedbu preporuka Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu od strane svih uključenih nacionalnih i podnacionalnih dionika. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske naglašava činjenicu donošenja Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijskog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2024. godine. Spomenuti dokumenti usmjereni su na provedbu mjera koje izravno doprinose poboljšanju životnih uvjeta socijalno osjetljivih skupina te mjere iz Akcijskog plana obuhvaćaju širok spektar područja uključujući zdravstvo, obrazovanje, mirovinski sustav, stanovanje, socijalne usluge, regionalni razvoj, civilno društvo,

kulturu, sport i digitalizaciju. Provedba mjera odvija se kroz konkretne aktivnosti koje imaju za cilj ublažavanje siromaštva i sprječavanje socijalne isključenosti. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u tijeku izrada novog Akcijskog plana za razdoblje do 2027. godine, koji će sadržavati dodatne aktivnosti usmjerene na učinkovitu provedbu mjera i daljnje poboljšanje kvalitete života ranjivih skupina. Vlada Republike Hrvatske također smatra važnim istaknuti da borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti ne ovisi isključivo o mjerama iz navedenog Nacionalnog plana, već i o brojnim drugim strateškim i zakonodavnim dokumentima u područjima obrazovanja, zdravstva, rada, zapošljavanja, zaštite djece i mladih, osoba s invaliditetom, energetike, graditeljstva, stanovanja i razvoja socijalnih usluga. U odnosu na prijedlog za poboljšanje u kojem pravobraniteljica navodi da je potrebno osigurati kvalitetnu metodologiju praćenja pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti (str. 100), Vlada Republike Hrvatske naglašava da je u skladu s Uredbom Europske komisije koja definira provedbu EU fondova za razdoblje 2021. – 2027. godine, jedan od preduvjeta za korištenje sredstava bio razvoj nacionalnog strateškog okvira za borbu protiv siromaštva, uključujući Dijagnozu siromaštva i socijalne isključenosti, temeljenu na dokazima. Dijagnoza uključuje analizu siromaštva djece, beskućništva, segregacije (prostorne i obrazovne), pristupa osnovnim uslugama i specifičnih potreba ranjivih skupina. Naglasak je stavljen na izradu sveobuhvatnog sustava koji će omogućiti praćenje pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti na NUTS-3 razini (županije). Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ističe da se, kao odgovor na ovaj zahtjev, u okviru Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine provodi mjera „Sveobuhvatna dijagnoza siromaštva i socijalne isključenosti“, koja uključuje i uspostavu geo-referentne baze podataka. Ova baza pružat će objektivne informacije o rasprostranjenosti siromaštva, dostupnosti socijalnih usluga i infrastrukture, što će pomoći pri planiranju javnih politika. Vlada Republike Hrvatske naglašava da će se uspostavom ovakvog sustava omogućiti realna dijagnoza potreba i problema na lokalnoj razini, oblikovanje ciljanih intervencija, ravnomjerna raspodjela sredstava i jačanje pravednosti i učinkovitosti sustava socijalne zaštite.

U dijelu 2.5.2. „Socijalna prava“, pravobraniteljica ističe slučajeve kad djeca zbog nedovoljnog mirovinskog staža umrlog roditelja, ne uspijevaju ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu (str. 101). Vezano za navedeno, ističe se da se u sustavu mirovinskog osiguranja članovima obitelji osiguravaju prava iz mirovinskog osiguranja za slučaj nastupa osiguranog rizika, tj. smrti osiguranika ili korisnika, a opći uvjeti koji moraju biti ispunjeni na strani osiguranika jednaki su za sve članove obitelji. Odredbom članka 65. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 151/14., 33/15., 93/15., 120/16., 18/18. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19., 84/21. i 119/22.), propisano je da članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu ako je osiguranik navršio najmanje pet godina staža osiguranja ili najmanje deset godina mirovinskog staža, a ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranika. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da se sukladno načelu solidarnosti, kao jednom od temeljnih načela mirovinskoga sustava, pravo na obiteljsku mirovinu zasniva na minimalnom uvjetu od pet godina staža osiguranja, dok taj uvjet ne mora biti ispunjen u slučaju smrti osiguranika zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti. Nadalje, naglašava se da kada bi se djeci omogućilo ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu bez ispunjenja uvjeta na strani umrlog roditelja odnosno općih uvjeta, bili bi u povoljnijem položaju

od ostalih članova obitelji koji prilikom ostvarivanja prava na mirovinu moraju ispunjavati kumulirano propisane uvjete dobi i određenih godina mirovinskog staža.

Isto tako, pravobraniteljica navodi da je zaprimila pritužbe roditelja koje se odnose na dugotrajnost postupaka za ostvarivanje prava iz sustava socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju (str. 102). Vlada Republike Hrvatske ističe kako Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao tijelo koje utvrđuje činjenicu invaliditeta - oštećenja funkcionalnih sposobnosti koja je potrebna za odlučivanje o pojedinim pravima u sustavu socijalne skrbi, u sklopu svojih djelatnosti obavlja medicinska vještačenja za više sustava u kojima se ostvaruju prava na temelju invaliditeta (Hrvatski zavod za socijalni rad, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje). Temelj vještačenja je Uredba o metodologijama vještačenja („Narodne novine“, broj 96/23.), budući da različiti sustavi zahtijevaju različite nalaze i mišljenja ovisno o postupcima ostvarenja prava osoba s invaliditetom koje predmetne institucije provode. Od veljače 2022. broj zahtjeva za vještačenje u stalnom je porastu, što je posljedica pozitivnih izmjena u Zakonu o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22., 46/22., 119/22., 71/23., 156/23. i 61/25.), te stupanja na snagu Zakona o osobnoj asistenciji („Narodne novine“, broj 71/23.) i Zakona o inkluzivnom dodatku („Narodne novine“, broj 156/23.). Vlada Republike Hrvatske ističe kako norme Zakona o osobnoj asistenciji i Zakona o inkluzivnom dodatku zahtijevaju da se na obvezno vještačenje upute svi korisnici koji su bili vještačeni prije 2015. godine, a značajno proširenje prava potaknulo je veliki broj novih korisnika na podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na osnovi invaliditeta, odnosno oštećenja funkcionalnih sposobnosti. U skladu s aktualnim zakonodavstvom, dominantan priljev predmeta je iz sustava socijalne skrbi (gotovo 70 %) što je osjetno povećanje u odnosu na dosadašnji trend zaprimanja zahtjeva. Nadalje, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je u suradnji s Hrvatskim zavodom za socijalni rad dogovorio da se vještačenje korisnika jednog od prava koja su objedinjena u inkluzivni dodatak Zakonom o inkluzivnom dodatku, a u svrhu utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za priznavanje prava na inkluzivni dodatak, obavlja prioritarno. U skladu s povećanim obujmom posla, ulažu se dodatni naponi kako bi se ubrzala obrada predmeta i skratilo vrijeme postupka vještačenja. Nastavno na rečeno, Vlada Republike Hrvatske smatra kako je važno istaknuti da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u 2024. godini Hrvatskom zavodu za socijalni rad dalo 413 suglasnosti za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta te 187 suglasnosti za popunjavanje sistematiziranih nepopunjenih radnih mjesta (nova zapošljavanja).

U dijelu 2.5.3. „Ekonomska prava“, pod točkom 2.5.3.2. „Gospodarsko iskorištavanje i obavljanje štetnih poslova“, pravobraniteljica navodi povrede prava učenika tijekom učenja temeljenog na radu i naukovanja kod poslodavca koje se odnose na prijave na neisplatu pripadajuće naknade učenicima na učenju temeljenom na radu kod poslodavca (ranije poznato kao praktična nastava i vježbe) i na nemogućnost daljnjeg naukovanja kod izabranog poslodavca zbog relicenciranja obrta za izvođenje naukovanja. Pravobraniteljica također predlaže da se u području strukovnog obrazovanja, prvenstveno u Zakon o strukovnom obrazovanju jasno propiše primjena općih propisa o radnim odnosima, sigurnosti i zaštiti na radu u učenju temeljenom na radu kod poslodavca, a posebno da se predvide odredbe o inspekcijskom nadzoru i nadležnosti za taj nadzor nad poslodavcima, kao i mjere, odnosno sankcije za povrede prava učenika i postupanje protivno dužnosti poslodavaca iz tog Zakona (str. 107). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo znanosti,

obrazovanja i mladih temeljem dosadašnje suradnje sa svim nadležnim ustanovama, uključujući i Ured pravobraniteljice za djecu, člankom 26.a Zakona o strukovnom obrazovanju propisalo obveze i dužnosti mentora kod poslodavaca, kao i uvjete za mentora te zapreke za obavljanje poslova mentora. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako članak 38. Zakona o strukovnom obrazovanju, propisuje da inspekcijski nadzor nad provođenjem praktične nastave i vježbi kod poslodavca u dijelu primjene propisa o radu, sigurnosti i zaštite na radu obavljaju tijela određena posebnim propisima. Također, članak 38. spomenutog Zakona propisuje kako stručni nadzor nad izvođenjem učenja temeljenog na radu kod poslodavca provodi povjerenstvo kojeg čine predstavnici ministarstva nadležnog za gospodarstvo, ustanove za strukovno obrazovanje, agencije nadležne za strukovno obrazovanje, Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore te da će način provođenja stručnog nadzora nad izvođenjem učenja temeljenog na radu kod poslodavca propisati ministar nadležan za gospodarstvo nakon prethodno pribavljenog mišljenja Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore, uz prethodnu suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih. Dodatno se ističe kako je člankom 57. Zakona o obrtu („Narodne novine“, br. 143/13., 127/19. i 41/20. - ispravak) propisano da program stjecanja osnovnih znanja o poučavanju učenika za mentore u gospodarstvu donosi ministar nadležan za poduzetništvo i obrt na prijedlog Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore, uz prethodnu suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih. Odluka o Programu stjecanja osnovnog znanja o poučavanju učenika za mentore u gospodarstvu donesena je 16. rujna 2020. („Narodne novine“, broj 107/20.), a njen sastavni dio čini Program stjecanja osnovnog znanja o poučavanju učenika za mentore u gospodarstvu.

Nadalje, u okviru točke 2.5.3.5. „Dječji proračun“ (str. 115), pravobraniteljica navodi kako Ministarstvo demografije i useljništva nije dostavilo odgovor na dopis pravobraniteljice kojim su zatražene informacije o konkretnim aktivnostima vezanim za uspostavu dječjeg proračuna. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je traženi odgovor dostavljen pravobraniteljici u ožujku 2025.

Nadalje, u području 2.6. „Kulturna prava i pravo na slobodno vrijeme“, u okviru podnaslova „Prijedlozi za poboljšanje“, a vezano za navode o potrebi osiguravanja dostupnim i besplatnim što više slobodnih i sportsko-rekreativnih aktivnosti za djecu te pronalaženja modela financiranja za djecu koja žive u siromaštvu (str. 117), Vlada Republike Hrvatske ističe da je Nacionalnim planom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine, predviđena mjera „Poboljšanje i dostupnost besplatnih programa za djecu i obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti“ čiji je cilj omogućiti djeci sudjelovanje u kulturnim, umjetničkim, sportskim i obrazovnim sadržajima, kao i organiziranim izletima s obzirom na to da takvi programi pridonose razvoju dječjih interesa i vještina, jačanju osobnih i socijalnih kompetencija i prevenciji socijalne isključenosti. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava da će se mjera nastaviti provoditi i u okviru novog Akcijskog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje do 2027. godine, pri čemu će naglasak biti stavljen na proširenje dostupnosti kvalitetnih programa za djecu i obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je i Nacionalnim akcijskim planom za provedbu preporuka Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva djecu, u sklopu mjera koje će se provoditi do 2030. godine, planirano više aktivnosti usmjerenih osiguranju dostupnih i besplatnih slobodnih i sportsko-rekreativnih aktivnosti za djecu koja žive u siromaštvu i socijalnoj isključenosti uključujući

kulturne, umjetničke, sportske i obrazovne programe, izlete, radionice te programe podrške u učenju.

Nadalje, u odnosu na navod pravobraniteljice o sporosti sudskih kaznenih postupaka na štetu djece žrtava nasilja (str. 119) te prijedlog za poboljšanje koji se odnosi na žurnost u provođenju sudskih postupaka u kojima djeca sudjeluju kao žrtve ili svjedoci (str. 125), Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je Zakonom o sudovima za mladež („Narodne novine“, br. 84/11., 143/12., 148/13., 56/15. i 126/19.) propisano da je postupak u predmetima kaznenopravne zaštite djece hitan. Nadalje, u odnosu na navode i preporuke pravobraniteljice koji se odnose na organizaciju mreže sudova nadležnih za postupanje u predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi (str. 120 - 121), Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu kako se pravobraniteljica već obraćala Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije i ukazala na svoja zapažanja vezana za rad sudskih odjela koji postupaju u predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi, a koji su osnovani sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima („Narodne novine“, broj 21/22.) te Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova („Narodne novine“, broj 21/22.), a na što je nadležno Ministarstvo pravobraniteljici uputilo odgovor.

Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se za učinkovito pružanje pravne zaštite u postupcima koji se vode prema Obiteljskom zakonu („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20., 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 156/23.) ukazalo nužnim provesti specijalizaciju sudaca koji rješavaju u sudskim predmetima ove vrste i omogućiti sucima da postupaju samo u jednoj vrsti predmeta neovisno o stvarnom priljevu svih vrsta predmeta u sud. S obzirom na to da priljev predmeta prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi, osnivanje posebnih sudskih odjela, pa čak i određivanje sudaca koji će postupati isključivo ili pretežito u toj vrsti predmeta, u svim općinskim sudovima Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije nije ocijenilo racionalnim. Analizom statističkih podataka o radu sudova utvrđeno je da samo neki od sudova imaju priljev predmeta obiteljskopravne zaštite koji opravdava osnivanje posebnog sudskog odjela. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako obiteljskopravna zaštita mora biti dostupna građanima pa je s obzirom na sve prethodno navedeno, između zahtjeva za osiguranje dostupnosti suda građanima i zahtjeva za osiguranje učinkovitosti, kao najuravnoteženije rješenje utvrđeno ono koje obiteljskopravnu zaštitu osigurava na svakom pravosudnom području, odnosno području nadležnosti svakog županijskog suda. Iz navedenoga razloga je Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova, koji je stupio na snagu 1. ožujka 2022., propisano da su općinski sudovi u sjedištima županijskih sudova nadležni za odlučivanje u predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi. Izuzetak od ovoga pravila je Županijski sud u Velikoj Gorici na čijem području, zbog veličine područja nadležnosti i priljeva predmeta, pored Općinskog suda u Velikoj Gorici u ovoj vrsti predmeta postupa i Općinski sud u Novom Zagrebu. Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije prikuplja i analizira podatke o radu sudova i vezano uz navedeno prati i učinke propisa na učinkovitost sustava, te je u stalnim kontaktima sa sucima koji postupaju u predmetima obiteljskopravne zaštite, stručnim institucijama, jedinicama lokalne samouprave i kroz pritužbe građana u pojedinačnim slučajevima upoznato s poteškoćama koje su izravna posljedica navedenog zakonskog rješenja. Sve navedeno ukazuje kako je s jedne strane ograničenje broja općinskih sudova koji su nadležni za postupanje u predmetima obiteljskopravne zaštite i specijalizacija sudaca za ovu vrstu predmeta doprinijelo

učinkovitijem i bržem rješavanju predmeta, ali je s druge strane u određenoj mjeri otežalo pristup sudskoj zaštiti prava najosjetljivijim i najranjivijim društvenim skupinama. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako nadležno Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije trenutno razmatra mogućnost povećanja broja općinskih sudova koji bi bili nadležni postupati u predmetima obiteljskopravne zaštite, zadržavajući pritom mogućnost specijalizacije sudaca u sudovima u kojima, zbog manjeg priljeva predmeta, ne budu ispunjeni uvjeti za osnivanje sudskih odjela. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je s ciljem povećanja dostupnosti ove pravne zaštite građanima posebno propisana obveza predsjednika županijskih sudova na čijem su području nadležni općinski sudovi da osiguraju uvjete za poduzimanje postupovnih radnji u ovim predmetima te na navedeni način omogućiti održavanje ročišta i provođenje drugih postupovnih radnji u strankama bližim općinskim sudovima. Nadležno Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije će nastaviti poticati predsjednike županijskih sudova u izvršavanju ove ovlasti odnosno obveze. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se, u okviru nastojanja za poboljšanjem dostupnosti obiteljskopravne zaštite, razmotriti prijedlog provedbe specijalizacije na županijskoj razini. Zakonom o područjima i sjedištima sudova („Narodne novine“, broj 128/14.) bilo je propisano da su od 1. srpnja 2015. županijski sudovi u Puli-Pola, Splitu i Zagrebu bili nadležni odlučivati o žalbama protiv odluka svih općinskih sudova u obiteljskim predmetima. Navedeni oblik specijalizacije ukinut je 1. ožujka 2022. stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova, budući je ocijenjeno da takav sustav dodjele predmeta u rad županijskim sudovima izaziva značajne probleme i generira neujednačeno radno opterećenje, ali se napominje i da se specijalizacija za postupanje u pojedinoj vrsti predmeta unutar suda može osigurati i specijalizacijom sudaca odnosno drugostupanijskih vijeća.

Vezano uz navode pravobraniteljice, u okviru podnaslova „Prijedlozi za poboljšanje“, koji se, između ostaloga, odnosi na osiguravanje žurnosti u postupanju državnog odvjetništva u predmetima u kojima su djeca žrtve (str. 121), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Zakonom o sudovima za mladež, propisano da će policija, kada sazna da je na štetu djeteta počinjeno kazneno djelo iz članka 113. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež, odmah obavijestiti državnog odvjetnika za mladež. Nadležni državni odvjetnik za mladež će najkasnije u roku od tri dana od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava za kaznena djela protiv spolne slobode, kaznena djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta i kaznena djela protiv braka, obitelji i djece sucu istrage za mladež staviti prijedlog za održavanje dokaznog ročišta, radi ispitivanja djeteta kao svjedoka.

Nadalje, u odnosu na navod pravobraniteljice o uočenim problemima žrtava u pristupu pravosuđu, između ostaloga, nedovoljnoj potpori i zaštiti žrtava i nedostatku informacija (str. 122), Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 36/24.) proširen i preciziran opći katalog prava žrtve kaznenog djela, radi jačanja položaja žrtve u okvirima kaznenog postupka i otklanjanja dvojbi koje su se pojavljivale vezano uz pitanja ostvarivanja pojedinih zajamčenih prava u praksi. Pravo na lako dostupan, povjerljiv i besplatan pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela precizirano je na način da žrtva to pravo može ostvariti odmah nakon počinjenja kaznenog djela i onoliko dugo koliko je potrebno. Pravo žrtve na pratnju osobe od povjerenja precizirano je naglašavanjem da je riječ o osobi po izboru žrtve, uz izričito propisivanje da žrtva pravo na pratnju osobe od povjerenja ima od prijave kaznenog djela do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, a kako bi se izbjegle situacije u praksi da se

propituje postoji li pravo žrtve na pratnju osobe od povjerenja u određenim stadijima postupka (npr. u ranim fazama postupka prilikom podnošenja prijave). Prava žrtve na obavijesti (o puštanju uhićenika na slobodu, ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite te o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak), a koja su dotada bila propisana, kao prava koja je žrtva ostvarivala „na zahtjev“, propisana su na način da se pretpostavlja da žrtva želi primiti propisane obavijesti, osim u slučaju odricanja žrtve od navedenog prava. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava da su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 36/24.) u katalog prava žrtve nasilja u obitelji uvedene smisleno istovjetne izmjene i dopune, radi jačanja procesnog položaja žrtve prekršaja nasilja u obitelji i otklanjanja određenih praktičnih dvojbi u pogledu ostvarivanja zajamčenih prava žrtve.

U odnosu na tekst podnaslova „Pozivanje djeteta žrtve ili svjedoka u kaznenom postupku“ (str. 123) kojim se, između ostaloga, ističu navodi o pozivanju svjedoka i obvezi odaziva i svjedočenja, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Zakonom o kaznenom postupku propisano da sud može izreći novčanu kaznu svjedoku koji je došao na mjesto gdje treba biti ispitan, ali nakon što je upozoren na posljedice neće bez zakonskog razloga svjedočiti, a ako i nakon toga odbije svjedočiti, može biti zatvoren. Vlada Republike Hrvatske također ukazuje na odredbu članka 115. stavka 8. Zakona o sudovima za mladež kojim se u odnosu na dijete kao svjedoka ne primjenjuju odredbe o prisilnom dovođenju, kao ni odredbe o novčanom i zatvorskom kažnjavanju zbog odbijanja svjedočenja.

Nadalje, u ovom dijelu Izvješća pravobraniteljica ističe pravo djeteta na tajnost osobnih podataka u kaznenom postupku te navodi primjer o dovođenju u pitanje zaštite djeteta prilikom isticanja adrese stanovanja žrtve u aktima koje donosi državno odvjetništvo, primjerice u rješenju o provođenju istrage (str. 124). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske iznosi kako je posljednjim izmjenama Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 36/24.), dopunjen članak 288. stavak 2. na način da će boravište svjedoka koji je žrtva kaznenog djela nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, policija i tijelo koje vodi postupak utvrditi na siguran i povjerljiv način. Taj podatak zatvorit će se u posebni omot i čuvati odvojeno te se bez dopuštenja tijela koje vodi postupak neće moći razgledati niti koristiti. Također, vezano uz navode pravobraniteljice o provedbi projekta uspostave Barnahus modela, odnosno Dječje kuće u Republici Hrvatskoj, koji provodi Europska komisija u suradnji s Vijećem Europe i navode pravobraniteljice kako se godinama zalaže za uspostavu organiziranog sustava zaštite djece žrtava kaznenih djela i prekršaja po uzoru na skandinavski model Barnahusa (str. 124) te prijedlog za poboljšanje koji se odnosi na osiguravanje odgovarajućeg sustava potpore za svu djecu žrtve seksualnog nasilja uspostavom Barnahus modela u Hrvatskoj (str. 125), Vlada Republike Hrvatske ističe kako se radi o projektu koji je s provedbom započeo u rujnu 2023. i trajat će do lipnja 2026. te u nacionalnom kontekstu Barnahus model ne predviđa uključivanje i djece žrtava prekršaja. Dodatno, naglašava se kako je u okviru projekta osnovana i Savjetodavna skupina s ciljem pružanja strateških smjernica za provedbu projekta temeljem stručnih znanja i iskustava članova koji se bave zaštitom prava djece i pravosuđem prilagođenim djeci. Očekuje se da Savjetodavna skupina nastavi djelovati i nakon uspostave Dječje kuće, kao savjetodavno i nadzorno tijelo koje bi osiguralo kontinuitet i kvalitetu implementacije modela u daljnjoj provedbi.

Nadalje, u odnosu na pozitivan osvrt pravobraniteljice vezano uz izmjene Kaznenog zakona u 2024. godini kojima se pooštava kaznenopravna politika kažnjavanja za teška kaznena djela protiv spolne slobode (str. 128 - 129), Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je posljednjim izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 36/24.) pooštrena kaznenopravna politika kažnjavanja i za kazneno djelo spolne zlouporabe djeteta mlađeg od petnaest godina (članak 158. stavak 5. Kaznenog zakona), spolne zlouporabe djeteta starijeg od petnaest godina (članak 159. stavak 1. Kaznenog zakona) i teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (članak 166. stavak 1. Kaznenog zakona). Isto tako, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je za teška kaznena djela protiv spolne slobode (članak 154. Kaznenog zakona) i za kazneno djelo silovanja iz članka 153. stavka 2. Kaznenog zakona i prije navedenih izmjena bila onemogućena zamjena izrečene novčane kazne zatvora radom za opće dobro, a s obzirom na to da je posljednjim izmjenama pooštrena kazna za kazneno djelo silovanja iz članka 153. stavka 1. Kaznenog zakona, navedeno je onemogućeno i za taj oblik kaznenog djela silovanja. Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se pooštavanjem sankcija sužava i mogućnost primjene instituta uvjetne osude. Ujedno, naglašava se da su posljednjim izmjenama i dopunama Kaznenog zakona u katalog kaznenih djela za koja kazneni progon i izvršenje kazne ne zastarijeva (članak 81. stavak 2. i članak 83. stavak 2. Kaznenog zakona) dodana i teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta iz članka 166. stavka 1. Kaznenog zakona. Radi se o teškim oblicima ovoga kaznenog djela, kada je djetetu nanesena teška tjelesna ozljeda ili je narušen njegov tjelesni ili emocionalni razvoj ili je dijete ostalo trudno, ako je u djelu sudjelovalo više počinitelja, ili je djelo počinjeno nad posebno ranjivim djetetom ili je počinjeno od bliske osobe ili osobe s kojom dijete živi u zajedničkom kućanstvu, ili je počinjeno na osobito okrutan ili osobito ponižavajući način.

Nadalje, u odnosu na navode pravobraniteljice vezane uz poboljšanje sustava zaštite djece od seksualnog nasilja (str. 131), Vlada Republike Hrvatske naglašava kako će se implementacijom Barnahus modela u nacionalni sustav, čiji je cilj izbjeći ponovnu traumatizaciju i viktimizaciju djeteta, uz koordinirani i učinkoviti odgovor na nasilje koje je dijete doživjelo te pružanje podrške i pomoći djetetu putem multidisciplinarnog i međuagencijskog pristupa i suradnje, postići unaprjeđenje čitavog sustava zaštite djece od seksualnog nasilja, pri čemu će se ujedno revidirati i zakonodavni okvir.

Vezano uz navode pravobraniteljice koji se odnose na liječenje maloljetnika lišenih slobode (str. 134), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je nadležno Ministarstvo zdravstva donijelo Pravilnik o listi psihijatrijskih ustanova za prisilni smještaj neubrojivih osoba i psihijatrijskih ustanova u kojima se neubrojive osobe liječe na slobodi („Narodne novine“, broj 56/25.), kojim je predviđeno i 8 postelja za smještaj i liječenje maloljetnih osoba u Neuropsihijatrijskoj bolnici dr. Ivan Barbot Popovača. Navedenoj bolničkoj zdravstvenoj ustanovi su iz Državnog proračuna Republike Hrvatske tijekom 2023., 2024. i 2025. godine osigurana sredstva za uspostavu dječje i adolescentne psihijatrije i forenzičke dječje i adolescentne psihijatrije. Završetak radova očekuje se tijekom 2025. godine, a time će ova bolnica postati nacionalna psihijatrijska ustanova u Republici Hrvatskoj za smještaj i liječenje maloljetnih psihijatrijskih pacijenata počinitelja kaznenih djela u stanju neubrojivosti.

Nadalje, u odnosu na navod pravobraniteljice u okviru podnaslova „Prijedlozi za poboljšanja“, a koji se odnosi na potrebu kontinuirane dodatne edukacije svih stručnjaka u radu s maloljetnim počiniteljima kaznenih djela i prekršaja (zaštitari, policija, pravosuđe, odvjetnici, djelatnici u sustavu socijalne skrbi, posebice u odgojnim ustanovama i odgojnim zavodima) o dječjim pravima i međunarodnim standardima zaštite djece u sukobu sa zakonom, maloljetničkom sudovanju i komunikaciji s djecom (str. 136), Vlada Republike Hrvatske naglašava kako će Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije i nadalje u okviru Centra za izobrazbu osiguravati edukacije za službenike koji rade s maloljetnicima, kao i omogućavati dodatne edukacije sukladno potrebama i afinitetima službenika. U odnosu na prijedlog za poboljšanje koji se odnosi na potrebu osnivanja zatvorenih zavodskih ustanova u skladu sa Zakonom o sudovima za mladež te unaprijeđenje uvjeta izvršenja mjere istražnog zatvora za maloljetnike u skladu s međunarodnim standardima i nacionalnim propisima (str. 136), Vlada Republike Hrvatske ističe da je nakon stupanja na snagu Zakona o sudovima za mladež, ministar nadležan za pravosuđe 2013. godine donio Odluku o osnivanju posebnih zatvorskih jedinica za maloljetnike u svim zatvorima, u kojima će se do osnivanja zatvorenih zavodskih ustanova iz članka 66. navedenoga Zakona, izvršavati istražni zatvor određen maloljetniku. Dodatno, ukazuje se na Standardna minimalna pravila Ujedinjenih naroda za provedbu maloljetničkog pravosuđa („Pekinska pravila“) usvojena Rezolucijom 40/33 Opće skupštine od 29. studenoga 1985. koja propisuju da će maloljetnici u pritvoru do suđenja biti odvojeni od odraslih i biti pritvoreni u zasebnoj ustanovi ili u posebnom dijelu ustanove u kojoj se također drže odrasli (Pravilo 13.4.). Također, Vlada Republike Hrvatske ističe Pravila Ujedinjenih naroda za zaštitu maloljetnika lišenih slobode usvojena Rezolucijom 45/113 Opće skupštine od 14. prosinca 1990., koja propisuju da u svim objektima lišenja slobode maloljetnici trebaju biti odvojeni od odraslih, osim ako nisu članovi iste obitelji. U kontroliranim uvjetima, maloljetnici se mogu dovoditi zajedno s pažljivo odabranim odraslim osobama u sklopu posebnog programa koji se pokazao korisnim za dotične maloljetnike (Pravilo 29.).

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske podsjeća na Preporuku CM/Rec(2008)11 Odbora ministara državama članicama o Europskim pravilima za maloljetne prijestupnike koji podliježu sankcijama ili mjerama (usvojena od strane Odbora ministara 5. studenoga 2008. na 1040. sastanku zamjenika ministara), a koji propisuju da se maloljetnici ne smiju držati u ustanovama za odrasle, već u za njih posebno uređenim ustanovama. Ako se maloljetnici unatoč tome iznimno smještaju u ustanovu za odrasle, nalaže se smještaj odvojen od odraslih, osim u pojedinačnim slučajevima kada je smještaj s odraslima u njihovom najboljem interesu (Pravilo 59.1.). Maloljetnici će biti smješteni, koliko je to moguće, u ustanove koje su lako dostupne iz njihovih domova ili mjesta socijalne reintegracije (Pravilo 59.2.).

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ukazuje i na odredbe Direktive (EU) 2016/800 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o postupovnim jamstvima za djecu koja su osumnjičeni ili optuženi u kaznenim postupcima (u daljnjem tekstu: Direktiva 2016/800), koje, između ostalog, propisuju i postupanje s djecom u pritvoru. Tako Direktiva 2016/800 propisuje da bi djeca trebala biti pritvorena odvojeno od odraslih, osim ako se smatra da je u najboljem interesu djeteta to ne učiniti, sukladno članku 37. točki (c) Konvencije UN-a o pravima djeteta, a također izričito predviđa i mogućnost da djeca budu u pritvoru s mlađim odraslim osobama (osobe do 24 godine), osim ako je to suprotno najboljem interesu djeteta. Isto tako, Direktiva 2016/800 propisuje da posebnu pozornost treba posvetiti načinu postupanja prema pritvorenoj djeci s obzirom na njihovu ranjivost, kao i da bi djeca trebala imati pristup

obrazovnim sadržajima u skladu sa svojim potrebama, ali i da je potrebno zajamčiti učinkovito i redovito ostvarivanje prava na obiteljski život. U ovom smislu, djeca bi trebala imati pravo na održavanje redovnog kontakta sa svojim roditeljima, obitelji i prijateljima u obliku posjeta i dopisivanja, osim ako su iznimna ograničenja potrebna u najboljem interesu djeteta i u interesu pravde. Stručnjaci koji su u izravnom kontaktu s djecom trebaju uzeti u obzir posebne potrebe djece različitih dobnih skupina i osigurati da postupci budu prilagođeni njima. Zbog toga bi ti stručnjaci trebali biti posebno osposobljeni za rad s djecom. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je razvidno da ni međunarodni standardi koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o sudovima za mladež ne propisuju obvezu osnivanja zasebnih ustanova za maloljetnike u istražnom zatvoru, kao i da u pravilu predviđaju i mogućnost smještaja maloljetnika s odraslom osobom kada je to u najboljem interesu djeteta, a citirana Direktiva 2016/800, preuzeta je u hrvatsko zakonodavstvo Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije („Narodne novine“, broj 70/19.), ne upućuje na osnivanje zasebnih ustanova, već predviđa mogućnost da djeca budu u pritvoru s mlađim odraslim osobama, kao i mogućnost smještaja maloljetnika s odraslim osobama kada je to u najboljem interesu djeteta. Vlada Republike Hrvatske ističe kako se u posebnu zatvorsku jedinicu maloljetnika smješta odvojeno od punoljetnih osoba, no ako bi maloljetnik bio smješten sam u sobi i ako bi takav smještaj po mišljenju liječnika mogao štetno djelovati na zdravlje maloljetnika, upravitelj zatvora o tome odmah obavještava nadležni sud radi odobravanja smještaja maloljetnika s punoljetnom osobom koja na njega neće štetno djelovati, sukladno članku 13. stavku 5. Pravilnika o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje istražnog zatvora („Narodne novine“, broj 8/10.). Prije smještaja maloljetne osobe kojoj je određen istražni zatvor u sobu s punoljetnim osobama provodi se stručna procjena temeljem koje se pribavlja suglasnost nadležnog suda za svaku pojedinu odraslu osobu s kojom će maloljetnik biti smješten. Vlada Republike Hrvatske naglašava da je sukladno navedenom, aktualno rješenje po kojem se istražni zatvor određen maloljetniku izvršava u posebnim zatvorskim jedinicama za maloljetnike, usklađeno s međunarodnim ugovorom, koji je sklopljen i potvrđen u skladu s Ustavom Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 8/98. - službeni pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. - službeni pročišćeni tekst, 28/01., 41/01. - službeni pročišćeni tekst, 76/10., 55/01. - službeni pročišćeni tekst, 5/14., 85/10. - službeni pročišćeni tekst) i objavljen te je po pravnoj snazi iznad zakona (članak 134. Ustava). Nadalje, Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na posebne zaštitne mjere propisane Direktivom 2016/800, ističe kako se maloljetniku tijekom izvršavanja istražnog zatvora u posebnoj zatvorskoj jedinici osigurava psihosocijalna pomoć, stalna zdravstvena skrb te mu se u okviru zatvorskih uvjeta omogućuje rad i poduka. Za radna mjesta službenika odjela tretmana zatvora propisani su stručni uvjeti Razina 7.1. sv ili 7.1. st Hrvatskog kvalifikacijskog okvira iz područja društvenih znanosti, polje edukacijsko-rehabilitacijske znanosti - grana poremećaji u ponašanju ili polje socijalne djelatnosti ili polje psihologije, kao i odobrenje za samostalan rad (rješenje nadležne komore kojim se priznaje pravo na obavljanje socijalnopedagoške djelatnosti ili djelatnosti socijalnog rada ili psihološke djelatnosti), čime se jamči da u zatvorima rade stručnjaci koji su u okviru fakultetskog obrazovanja posebno osposobljeni za rad s djecom. Također, kroz programe Centra za izobrazbu i druge edukacije osigurava se cjeloživotno obrazovanje službenika zatvora, koje uključuje i programe dodatnog osposobljavanja za rad s djecom. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe da s obzirom na brojnost i geografski položaj zatvora, izvršavanje istražnog zatvora u posebnim zatvorskim jedinicama omogućuje da se maloljetnike ne izdvaja iz mjesta prebivališta, čime se osigurava učinkovito i redovito ostvarivanje njihova prava na obiteljski život, kao i osiguravanje pristupa

programima koji potiču njihov razvoj i njihovu reintegraciju u društvo, kao što je propisano Direktivom 2016/800. Blizina mjestu prebivališta preduvjet je i za osiguravanje prava maloljetnika na obrazovanje, odnosno osiguravanje preduvjeta da se za vrijeme boravka u istražnom zatvoru ne prekida započeto obrazovanje maloljetnika.

U odnosu na navode pravobraniteljice da maloljetnici nisu obuhvaćeni dijagnostičkim postupkom te da im nisu omogućeni rad ni poduka, a onima koji pohađaju redovnu školu nije osiguran nastavak obrazovanja koji prekidaju prilikom lišenja slobode (str. 134), Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost na to da određivanjem istražnog zatvora maloljetniku ne prestaju prava i obveze roditelja propisane Glavom XV. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi te da stručno osoblje zatvora u tom smislu pruža i nadalje će pružati potrebnu logističku i stručnu podršku i pomoć. Nadalje, rad s istražnim zatvorenicima, uključujući maloljetnike, omogućuje sukladno sigurnosnoj procjeni, zdravstvenom stanju, afinitetima i mogućnostima zatvora, a u odnosu na dijagnostički postupak Vlada Republike Hrvatske ističe kako isti nije propisan Direktivom 2016/800, kao i da se dijagnostički postupci u zatvorskom sustavu (procjena kriminogenih rizika i tretmanskih potreba) provode isključivo prema osuđenim osobama radi izrade programa tretmana, u svrhu resocijalizacije, što nije primjenjivo na istražne zatvorenike s obzirom na presumpciju nevinosti. Ujedno se ističe kako navodi pravobraniteljice o teškoćama u izvršavanju mjere istražnog zatvora izrečenog maloljetnicima nisu odraz sustavnog postupanja zatvorskog sustava, nego objektivnih okolnosti izazvanih kontinuiranim porastom populacije osoba lišenih slobode i posljedičnom prenapučenosti zatvora.

U odnosu na prijedlog za poboljšanje kojim pravobraniteljica navodi potrebnu osiguravanja liječenja maloljetnika lišenih slobode u skladu s propisima i međunarodnim standardima (str. 136), Vlada Republike Hrvatske iznosi kako je liječenje maloljetnika organizirano u ambulantama kaznionica i zatvora, u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu i u sustavu javnog zdravstva. Aktualni prostor za smještaj maloljetnika koji je osiguran u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu opremljen je društvenim igrima, televizijskim prijarnikom te zasebnim sanitarnim čvorom. Radi se o zasebnoj dvokrevetnoj sobi u koju se smještaju maloljetnici, sve u svrhu prevencije dodatne viktimizacije i eventualnih neželjenih utjecaja okoline. Tijekom boravka u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu o maloljetnicima dodatno skrbe viši savjetnici za tretman koji uz suportivne i psihosocijalne intervencije, pružaju podršku tijekom liječenja. Uz navedeno, maloljetnicima se redovito osigurava pribor za likovno i kreativno izražavanje u skladu s osobnim afinitetima. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u travnju 2025. započeta planirana prenamjena i adaptacija dijela prostora Zatvorske bolnice u Zagrebu, ukupne vrijednosti 61.000 eura, kako bi se osigurao poseban odjel za smještaj maloljetnika radi liječenja. U okviru adaptacije, za maloljetnike će se urediti dvije dvokrevetne sobe od oko 18 m², sa sanitarnim čvorom. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe da se na potrebe za psihijatrijskim liječenjem maloljetnika koji se nalaze u zatvorskom sustavu odgovara u okviru kapaciteta Zatvorske bolnice u Zagrebu te u suradnji s vanjskim psihijatrijskim ustanovama, pri čemu velik izazov predstavlja nedostatak kapaciteta za prihvata maloljetnika. U kontekstu navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe donošenje Pravilnika o dopuni Pravilnika o listi psihijatrijskih ustanova koje ispunjavaju uvjete za smještaj i liječenje djece odvojeno od punoljetnih osoba („Narodne novine“, broj 148/24.), kojim je lista dopunjena s dvije bolničke zdravstvene ustanove, sukladno obvezi osiguranja dostatnih bolničkih kapaciteta za smještaj i

liječenje djece, radi porasta broja maloljetnih osoba oboljelih od duševnih smetnji te posljedično porasta potreba za bolničkim liječenjem navedene skupine pacijenata.

U okviru poglavlja 4. „Izdvojena područja zaštite prava djece“, područja 4.3. „Djeca čija su roditelji u zatvoru“ pravobraniteljica navodi kako u izvješću zatvorskog sustava i dalje nema podataka o djeci istražnih zatvorenika koji čine 48 % od svih osoba lišenih slobode, stoga ova skupina djece i njihove potrebe i dalje ostaju nedovoljno vidljivi te pravo na kontakt ostvaruju u manjem opsegu nego djeca osoba na izvršavanju kazne. Pravobraniteljica navedeno tumači kao sustavnu nejednakost djece u istim životnim okolnostima (str. 168). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su podaci o djeci zatvorenika koji se nalaze na izvršavanju kazne zatvora dostupni iz službene dokumentacije zaprimljene pri dolasku zatvorenika, a mogu se i naknadno prikupiti tijekom izdržavanja kazne na temelju Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Podaci o djeci drugih kategorija osoba lišenih slobode nisu dostupni na opisani način, niti ih je moguće na odgovarajući način provjeriti te se stoga ni ne mogu voditi kao podaci o zatvoreniciima.

Vezano za navode pravobraniteljice o izostanku grupnog provođenja programa usmjerenog na unaprjeđenje roditeljskih vještina (program „Roditeljstvo“, ranijeg naziva „Zatvorenik kao roditelj“) što prema mišljenju pravobraniteljice ukazuje na potrebu ulaganja dodatnog napora i angažmana zatvorskog osoblja u ovaj segment osnaživanja roditeljstva (str. 169), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je nemogućnost grupnog provođenja programa uvjetovana isključivo objektivnim ograničenjima vezanim uz daljnji porast ukupnog broja osoba lišenih slobode i promjenom u strukturi populacije (velik udio istražnih zatvorenika, povećanje broja počinitelja kaznenih djela iz članka 326. Kaznenog zakona – protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma), zbog čega je sve veći izazov osigurati organizacijske preduvjete za grupni oblik provedbe programa, osobito u zatvorima, uslijed čega se u odnosu na ranije godine uočava trend smanjenja grupne provedbe, a povećanja individualne provedbe. Unatoč tome što je za individualnu provedbu nužan veći broj sati po zatvoreniku te se time i povećava trošak provedbe, bilježi se porast ukupnog broja uključenih zatvorenika, što upravo ukazuje na ulaganje dodatnog napora i angažmana zatvorskog osoblja u ovaj segment osnaživanja roditeljstva.

U okviru područja 4.8. „Djeca u pokretu“, pravobraniteljica navodi kako organizacije civilnog društva i dalje upozoravaju na kolektivna protjerivanja na hrvatsko-bosanskoj granici, a prema podacima Save the Children, djeca i odrasli izvještavaju o nasilju i drugim ponižavajućim postupanjima hrvatske policije na granici, koja uključuju guranje, udaranje rukama i palicama, skidanje, prisvajanje imovine i uništavanje osobnih stvari (str. 198). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je hrvatska policija još od 2016. godine suočena s optužbama u vezi s postupanjem prema migrantima budući da dosljedno provodi mjere zaštite vanjske granice Europske unije i sprječava nezakonite ulaske. Tvrdnja da je zaštita državne granice u suštini „pushback“ je vješta manipulacija koja nema uporište ni u nacionalnim niti u europskim propisima, a osobito ne u dijelu koji se odnosi na postupanje policije na samoj vanjskoj granici Europske unije kada uoči osobe koje pokušavaju nezakonito ući. Vlada Republike Hrvatske naglašava kako hrvatska policija nikada nije provodila tzv. „pushback“ nego zakonite postupke i obveze u skladu sa Schengenskim zakonikom. Također, ističe se kako hrvatska policija omogućava pristup sustavu međunarodne zaštite svim osobama

koje to žele, a ušle su u Republiku Hrvatsku ili takvu namjeru iskažu na graničnom prijelazu, a tome u prilog govore podaci o izraženim namjerama za međunarodnu zaštitu iz kojih je vidljivo kako su u 2022. godini izražene 12.872 namjere, u 2023. godini 68.114 namjera, a u 2024. godini 26.776 namjera. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je u Ministarstvu unutarnjih poslova na više razina razrađen sustav unutarnjeg nadzora zakonitosti rada policijskih službenika, a sve pritužbe prolaze kroz više faza provjera. Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo unutarnjih poslova imaju nultu stopu tolerancije na eventualna nezakonita postupanja policijskih službenika i snažno to osuđuju. Također, napominje se da je Republika Hrvatska u suradnji s Europskom komisijom prva država članica Europske unije koja je uvela Neovisni mehanizam nadzora postupanja policije prema nezakonitim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite na vanjskoj granici, po modelu koji je predviđen u Uredbi o dubinskoj provjeri iz Pakta o migracijama i azilu, a prvi je i jedini takav u Europskoj uniji. Mehanizam nadzora se provodi od 2021. godine temeljem sporazuma koji je Ministarstvo unutarnjih poslova sklopilo s više provoditelja (Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, Akademija pravnih znanosti Hrvatske Centar za kulturu dijaloga, koji je povezan s muslimanskom zajednicom u Republici Hrvatskoj i Hrvatski Crveni križ). Mehanizam se provodi na vanjskoj granici Europske unije odnosno na granici Republike Hrvatske s Republikom Srbijom, Republikom Bosnom i Hercegovinom i Republikom Crnom Gorom, i to u policijskim postajama, na graničnim prijelazima, u prihvatnim centrima za strance, na zelenoj granici te u prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite. Vlada Republike Hrvatske ističe kako se promatranja odnose na postupanja policijskih službenika prema migrantima sukladno propisima o nadzoru državne granice, propisima o boravku stranaca te propisima o međunarodnoj zaštiti. Promatranja mogu biti najavljena i nenajavljena, a promatračima se omogućava uvid u spise predmeta o postupanju, nazočnost prilikom saslušanja, pregled prostorija za zadržavanje i razgovor s migrantima i policijskim službenicima.

Nadalje, u okviru ovoga područja, pravobraniteljica navodi da je predmet M.H. i drugi protiv Hrvatske u pojačanom nadzoru, slijedom kojeg je Republika Hrvatska obvezna do ožujka 2025. izraditi Akcijski plan koji predstavlja mjere koje je država poduzela i koje namjerava poduzeti kako bi izvršila navedenu presudu (str. 199). U vezi ovoga navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Republika Hrvatska Akcijski plan službeno dostavila Odboru ministara Vijeća Europe 21. lipnja 2023., a isti je dostupan u HUDOC EXEC bazi podataka Odjela za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava Tajništva Odbora ministara Vijeća Europe. Odbor ministara Vijeća Europe nadzire izvršenje presude, odnosno provedbu Akcijskog plana te se isti kvartalno ažurira i Odbor se izvještava o izvršenim mjerama.

Vezano uz navode pravobraniteljice kako je 2023. godine 1.516 djece bez pratnje zatražilo međunarodnu zaštitu, a 2024. godine je 1.980 djece podnijelo zahtjev za međunarodnom zaštitom (str. 199), Vlada Republike Hrvatske ističe kako se u ovom slučaju radi o 1.980 djece koja su izrazila namjeru za podnošenjem zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

Nadalje, vezano uz navode pravobraniteljice o privremenom boravku u svrhu spajanja obitelji s osobom kojoj je odobrena međunarodna zaštita (str. 200), Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se izmjenama i dopunama Zakona o strancima, osobi koja u Republici Hrvatskoj ima odobren azil ili supsidijarnu zaštitu sukladno propisu kojim se uređuje međunarodna zaštita, omogućava podnošenje zahtjeva za spajanje obitelji za člana uže obitelji u policijskoj upravi odnosno postaji, imajući u vidu životne okolnosti članova obitelji i njihovu

specifičnu situaciju. Po odobrenju privremenog boravka, članovi obitelji će biti dužni ishoditi vizu D radi ulaska u Republiku Hrvatsku.

U području 4.9. „Prava djece koja žive na otocima“, u okviru podnaslova „Prijedlozi za poboljšanja - Osnovna škola“, pravobraniteljica navodi da je potrebno podupirati opstanak i rad otočnih škola, a zatvorene područne škole oživjeti i koristiti u svrhu organiziranja odgojno-obrazovnih i kulturnih aktivnosti za djecu i mlade (str. 213). Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih svjesno važnosti svake, i najmanje otočke škole, te posebno skrbi o revitalizaciji naših otoka i omogućava nesmetan rad otočkim školama dok god ima učenika koji će ih pohađati. U prilog tome govori i otvaranje Područne škole Kaprije, Osnovne škole Fausta Vrančića Šibenik na otoku Kapriju koja je nakon punih 50 godina otvorila svoja vrata u školskoj godini 2024./2025. jednom učeniku. Osim toga, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave kontinuirano, u okviru svojih mogućnosti, poduzima sve raspoložive aktivnosti koje doprinose boljim uvjetima boravka učenika u školama te će nastaviti ulagati u osiguravanje kvalitetnog obrazovanja za sve učenike, s posebnim razumijevanjem potreba otočkih škola.

U okviru poglavlja 5. „Preporuke pravobraniteljice“, područja 5.1. „Obrazovanje“, podnaslova „Rangiranje učenika/nogometaša za upis u sportske odjele srednjih škola“, pravobraniteljica navodi kako se negativna praksa upisa djece u sportske razrede srednjih škola nastavlja s obzirom na to da Hrvatski nogometni savez rangira svu djecu koja ispunjavaju isti kriterij prema abecednom redu, zbog čega su neka djeca, ovisno o početnom slovu svoga prezimena niže rangirana te ne mogu ostvariti pravo upisa (str. 216). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost na odredbu članka 14. stavka 4. Pravilnika o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole („Narodne novine“, br. 49/15., 47/17. i 39/22.), u kojoj je propisano da Nacionalni sportski savezi provode rangiranje kandidata na temelju kriterija sportske uspješnosti. Kriterije sportske uspješnosti za svaki pojedini sport autonomno utvrđuju odgovarajući nacionalni sportski savezi te ih objavljuju na svojim mrežnim stranicama i dostavljaju Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih.

Nadalje, vezano za podnaslov „Zapošljavanje djelatnika u odgojno-obrazovnim ustanovama“, pravobraniteljica navodi kako je preporučila Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih da ponovo razmotri zahtjev Glazbene škole Josipa Hatzea u Splitu za dobivanje suglasnosti za zapošljavanje psihologa i pedagoga, kako bi škola uskladila svoje poslovanje s važećim propisima i standardima rada te pružila potrebnu pomoć i podršku učenicima kroz neposredni odgojno-obrazovni rad stručnih suradnika, a koju je preporuku Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih odbilo (str. 216 - 217). Nastavno na navedeno, naglašava se da je Glazbenoj školi Josipa Hatzea u Splitu u 2025. godini izdana suglasnost za zapošljavanje stručnog suradnika pedagoga na puno neodređeno radno vrijeme.

U okviru područja 5.10. „Djeca u migracijama“, vezano za navode pravobraniteljice o obilasku Centra za registraciju tražitelja međunarodne zaštite Dugi Dol, s ciljem uvida u uvjete prihvata djece koja dolaze s obitelji ili bez pratnje zakonskog zastupnika ili skrbnika, a koja su izrazila namjeru za međunarodnom zaštitom te navode o danim preporukama Ministarstvu unutarnjih poslova, odnosno Policijskoj upravi Karlovačkoj, između

ostaloga, o vođenju evidencije o dobnoj strukturi i kategoriji djece, radi uvida u točan broj djece s obitelji te djece bez pratnje koja se na ovom području zateknu u Republici Hrvatskoj, a koja se smještaju u Centar, kao i navod pravobraniteljice kako odgovor na preporuke nije zaprimljen (str. 230), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je na dopis pravobraniteljice od 30. prosinca 2024. kojim su dostavljene preporuke, Ministarstvo unutarnjih poslova dostavilo odgovor pravobraniteljici za djecu dopisom, KLASA: NK-212-04/24-01/63, URBROJ: 511-01-63-25-6, od 4. ožujka 2025.

U okviru poglavlja 8. „Obilasci ustanova za djecu i drugih mjesta“, područja 8.7. „Kaznene ustanove“, pravobraniteljica navodi kako je tijekom obilazaka kaznenih tijela uočeno da bi prostore za posjete djece trebalo intenzivnije održavati, opremiti s novim sredstvima i pokušati proširiti prostor za dječje posjete (str. 266). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se tijekom stručnih obilazaka kaznenih tijela i u komunikaciji s upraviteljima i voditeljima odjela tretmana provjeravati stanje ovih prostorija i poticati na njihovo redovito održavanje i unaprjeđivanje.

U okviru poglavlja 13. „Zaključak“, pravobraniteljica ističe kako je zabrinjavajući podatak da je broj prijava nasilnog i zanemarujućeg ponašanja prema djeci porastao za čak 40 % u odnosu na 2023. godinu, pri čemu se najviše prijava odnosi na nasilje u odgojno-obrazovnim ustanovama i unutar obitelji (str. 307). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske naglašava da iako su u sustavu zaštite dobrobiti djece u posljednjih nekoliko godina napravljene značajne pozitivne promjene, trend povećanja broja djece i obitelji u riziku ukazuje na važnost osiguravanja kvalitetne, sustavne i kontinuirane stručne pomoći kroz unaprjeđenje mjera za zaštitu djece te kroz standardizaciju edukacije i jačanje kapaciteta stručnjaka, kako bi odgovorili na izazove s kojima se susreću u svakodnevnom radu s obiteljima.

Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je, u cilju prevencije nasilja, zanemarivanja i iskorištavanja djece, prevladavanja nepovoljnih životnih prilika, kriznih situacija i jačanja roditeljskih kompetencija i stvaranja poticajnog okruženja za djecu koja žive u rizičnim okolnostima, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike standardiziralo postupanja stručnjaka sustava socijalne skrbi u procjeni rizika, potreba i poduzimanju adekvatnih mjera obiteljskopravne zaštite i osiguralo nove oblike stručne podrške obiteljima u riziku. Isto tako, ukazuje se kako su, u okviru mjere iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. - 2026., u suradnji s Fondom Ujedinjenih naroda za djecu, kroz kontinuirane edukacije i licenciranje stručnih radnika za provođenje mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece ojačani kapaciteti stručnjaka za obitelji kod kojih je procijenjen razvojni rizik ili rizik od zlostavljanja i/ili zanemarivanja. Dodatno, radi pružanja praktične pomoći i osnaživanja obitelji u riziku za provođenje svakodnevnih obiteljskih aktivnosti u sustavu zaštite djece osiguralo se i zapošljavanje obiteljskih suradnika. Aktivnost obiteljskog suradnika osigurava se u okviru socijalne usluge psihosocijalne podrške obitelji ili uz mjeru zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta, u situacijama kada je procijenjen niski ili srednji rizik za razvoj djeteta. Obiteljski suradnik pruža podršku obiteljima s djecom u kojima postoji rizik od izdvajanja djece iz obitelji ili opasnost od pojave rizika, kao i obiteljima u kojima se planira povratak djeteta u obitelj nakon mjera izdvajanja, s ciljem unaprjeđenja roditeljskih vještina za svakodnevnu skrb o djeci. U državnim domovima socijalne skrbi zaposlen je i educiran ukupno 51 obiteljski suradnik.

Također, uz edukacije i licenciranje 800 stručnjaka za provođenje mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu te mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, s ciljem unaprjeđenja kvalitete provedbe mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, zaposleno je oko 50 voditelja mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu u državnim domovima socijalne skrbi za djecu s tendencijom daljnjeg zapošljavanja ovih stručnjaka kako bi se osigurala pokrivenost svih županija. Radi unaprjeđenja stručnog rada i pružanja jasnih smjernica i resursa koji će pomoći u prepoznavanju, procjeni i prevenciji rizika te u unaprjeđenju sigurnosti djece u obiteljskom i socijalnom okruženju u okviru projekta „Jačanje kapaciteta stručnjaka – voditelja mjera obiteljsko-pravne zaštite u sustavu socijalne skrbi izrađen je i priručnik *„Odabrane teme planiranja i vođenja mjera za zaštitu djece u suradnji sustava socijalne skrbi“*, UNICEF-a i Hrvatske udruge socijalnih radnika.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, radi unaprjeđenja zaštite djece u riziku od nasilja i zanemarivanja, tijekom 2024. godine izrađen i Nacrt prijedloga pravilnika o mjerama zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta. Novim pravilnikom jasnije će biti propisani uvjeti stručne osposobljenosti radnika, edukacije radnika za provođenje mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu te provođenje mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, kriteriji za stručnu procjenu i provedbu mjera te način provođenja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta, kao i visina iznosa i način isplate naknade za provedbu mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu te intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu.

Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije tijekom 2024. godine bilo nositelj izrade paketa propisa za unaprjeđenje zakonodavnog okvira na području zaštite od nasilja u obitelji, koji obuhvaća izmjene i dopune Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, a koje su stupile na snagu 2. travnja 2024. („Narodne novine“, broj 36/24.). Vlada Republike Hrvatske dodatno ukazuje kako je izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, u cilju jasnijeg razgraničenja blanketnog kaznenog djela nasilja u obitelji (članak 179.a Kaznenog zakona) od prekršaja propisanih Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji, precizirano u čemu se sastoji teško kršenje propisa o zaštiti od nasilja u obitelji, odnosno da ono može biti grubo (ukazuje na intenzitet postupanja) ili učestalo (ukazuje na kontinuitet postupanja). Kaznena djela protiv braka, obitelji i djece (Glava XVIII. Kaznenog zakona, uključuje i kazneno djelo nasilja u obitelji) uvrštena su u katalog kaznenih djela za koja će se sigurnosna mjera zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora (članak 76. Kaznenog zakona) izreći počinitelju bez obzira na visinu izrečene zatvorske kazne, pod uvjetom da kazna bude u potpunosti izdržana, jer osuđeniku nije odobren uvjetni otpust. Nadalje, ističe se kako je izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, uklonjena mogućnost prekršajne odgovornosti za slučaj spolnog uznemiravanja između osoba na koje se primjenjuje Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, a koje ulaze u krug bliskih osoba, sukladno odredbama Kaznenog zakona. Također, pratećim izmjenama i dopunama Kaznenog zakona osigurana je kaznena odgovornost za spolno uznemiravanje počinjeno prema bliskoj osobi, čime je stupanj društvene zaštite od ovakvog oblika protupravnog postupanja podignut na višu razinu. Nadalje, prepoznata je potreba provođenja zakonskog pooštavanja prekršajnih kazni propisanih Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji. Stoga su povišeni minimumi zapriječene novčane kazne u odnosu na pojavne oblike

nasilja u obitelji kažnjive sukladno članku 22. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, a za obveznike prijavljivanja nasilja, koji ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova povišen je i minimum i maksimum zapriječene novčane kazne. Za počinitelja nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom uklonjena je mogućnost prekršajnog kažnjavanja novčanom kaznom, već se za navedeni prekršaj propisuje isključivo zatvorska kazna od najmanje deset dana. Ujedno se naglašava i da je izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku unaprijeđen procesni položaj žrtava nasilja u obitelji, kroz širenje i preciziranje kataloga prava žrtava, uvođenje obveze suda i državnog odvjetnika da prije donošenja rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza sasluša žrtvu na okolnost postojanja opasnosti za njenu osobnu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba i uvođenje prava žrtve nasilja u obitelji na žalbu protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza. Također je propisana udaljenost od 100 metara kao minimalna udaljenost koju sud može odrediti mjerom opreza zabrane približavanja određenoj osobi, a za slučaj kršenja mjera opreza, uveden je pravni temelj za uhićenje okrivljenika te rok od 24 sata za odlučivanje o zamjeni prekršene mjere opreza istražnim zatvorom.

Za svoje predstavnike koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, ministra pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Damira Habijana, ministricu zdravstva dr. sc. Irenu Hršić, dr. med., ministra znanosti, obrazovanja i mladih dr. sc. Radovana Fuchsa i državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić, Ivana Vidiša, Marinka Lukendu, dr. sc. Irenu Petrijevcin, Tomislava Bilandžića, Nevenku Lastrić-Đurić, Ivana Crnčeca, Vedranu Šimundžu Nikolić, Sanjina Rukavinu, Fadilu Bahović, dr. sc. Mariju Bubaš, dr. med., Tomislava Dulibića, dr. sc. Nikolu Mrvca, dr. sc. Ivu Ivanković, Stipu Mamića i Zrinku Mužinić Bikić.

 dr. sc. Andrej Plenković